

Druk nr 1025
Warszawa, 24 października 2002 r.

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
IV kadencja
Prezes Rady Ministrów
RM 10-222-02

Pan
Marek Borowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. przedstawiam Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy

- **o ratyfikacji Protokołu przeciwko przemytowi migrantów drogą lądową i powietrzną, uzupełniającego Konwencję Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej, przyjętego przez zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 15 listopada 2000 r.**

W załączeniu przedstawiam także opinie dotyczącą zgodności proponowanych regulacji z prawem Unii Europejskiej.

Ponadto uprzejmie informuję, że do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych zostali upoważnieni Minister Spraw Zagranicznych oraz Minister Spraw wewnętrznych i Administracji.

Z wyrazami szacunku

/-/ Leszek Miller

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej
PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
podaje do powszechnej wiadomości:

W dniu 15 listopada 2002 r. został przyjęty przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych Protokół przeciwko przemytowi migrantów drogą lądową, morską i powietrzną, uzupełniającego Konwencję Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej, w następującym brzmieniu:

Po zaznajomieniu się z powyższym protokołem, w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej oświadczam, że:

- został on uznany za słuszny zarówno w całości, jak i każde z postanowień w nim zawartych,
- jest przyjęty, ratyfikowany i potwierdzony,
- będzie niezmiennie zachowywany.

Na dowód czego wydany został akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Rzeczypospolitej Polskiej.

Dano w Warszawie dnia.....2002 r.

PREZYDENT
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
Aleksander Kwaśniewski

PREZES RADY MINISTRÓW
Leszek Miller

U S T A W A**z dnia**

o ratyfikacji Protokołu przeciwko przemytowi migrantów drogą lądową, morską i powietrzną, uzupełniającego Konwencję Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej, przyjętego przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 15 listopada 2000 r.

Art. 1. Wyraża się zgodę na dokonanie przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej ratyfikacji Protokołu przeciwko przemytowi migrantów drogą lądową, morską i powietrzną, uzupełniającego Konwencję Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej, przyjętego przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 15 listopada 2000 r.

Art. 2. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

U Z A S A D N I E N I E

do wniosku o ratyfikację Protokołu przeciwko przemytowi migrantów drogą lądową, morską i powietrzną, przyjętego przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w dniu 15 listopada 2000 r., uzupełniającego Konwencję Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej.

Projekt Protokołu przeciwko przemytowi migrantów drogą lądową, powietrzną i morską został opracowany przez Komitet Ad Hoc powołany na podstawie Rezolucji Zgromadzenia Ogólnego Nr 53/11 z dnia 9 grudnia 1998 r. Przedmiotowy Protokół został przyjęty przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w dniu 15 listopada 2000 r. W dniach 12-15

grudnia 2000 r. w Palermo został otwarty do podpisu. Do dnia 12 grudnia 2002 r. Protokół będzie wyłożony do podpisu w siedzibie Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku.

Protokół uzupełnia Konwencję Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej.

Ramowy projekt przedmiotowego Protokołu został przedstawiony przez delegację Austrii i Włoch.

Tekst został podzielony na cztery następujące rozdziały:

- I. Postanowienia ogólne,
- II. Przemyt migrantów droga morską,
- III. Zapobieganie, współpraca i inne działania,
- IV. Postanowienia końcowe.

Postanowienia Protokołu należy interpretować razem z postanowieniami Konwencji (artykuł 1 ustęp 1).

Protokół ma na celu zapobieganie i zwalczanie przemytu migrantów, jak również promowanie współpracy między Państwami-Stronami. Jednocześnie zapewnia ochronę praw przemyconych migrantów (artykuł 2).

Zgodnie z artykułem 3 „przemyt migrantów” polega na zapewnieniu nielegalnego wjazdu na terytorium Państwa-Strony przez osobę, która nie jest ani obywatelem tego państwa, ani nie posiada tam miejsca stałego pobytu. Działalność powyższa jest prowadzona w celu uzyskania bezpośredniej lub pośredniej korzyści finansowej lub innej korzyści o charakterze materialnym.

Jednocześnie, artykuł 3 zawiera wyjaśnienie pojęć takich jak: „nielegalny wjazd”, „fałszywy dokument podróży lub tożsamości”, „statek”, które zostały zdefiniowane dla celów Protokołu.

Zakres zastosowania przedmiotowego Protokołu (artykuł 4) obejmuje prewencję oraz postępowanie przygotowawcze i postępowanie sądowe w sprawach o przestępstwa zdefiniowane w art. 6 pt.: „Penalizacja”. Przestępstwa te muszą mieć charakter międzynarodowy i dotyczyć działalności zorganizowanej grupy przestępczej.

Art. 258 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz.U. Nr 88, poz. 553 z późn. zm.) przyjmuje odpowiedzialność karną za udział w zorganizowanej grupie albo związku mającym

na celu popełnianie przestępstw. W związku z powyższym, nie ma w tym zakresie konieczności dokonywania zmian w polskim prawie karnym.

Bardzo istotną regulację zawiera artykuł 5, w którym przyjęto, że migranci nie podlegają odpowiedzialności karnej, jeżeli stali się przedmiotem działalności, o którym mowa w artykule 6.

Na gruncie polskiego prawa, zgodnie z art. 264 § 2 Kodeksu karnego, osoby, które współdziałają z innymi osobami przekraczającymi granicę Rzeczypospolitej Polskiej podlegają karze pozbawienia wolności. W związku z powyższym, konieczne będzie dokonanie zmian w Kodeksie karnym.

Artykuł 6 nakłada na Państwa-Strony obowiązek wprowadzenia w ustawo-dawstwach wewnętrznych odpowiedzialności karnej za następujące czyny popełnione umyślnie oraz w celu uzyskania bezpośredniej lub pośredniej korzyści finansowej lub innej materialnej korzyści:

- przemyt migrantów,
- fałszowanie dokumentów podróży lub dokumentów tożsamości, bądź dostarczanie, zapewnianie lub posiadanie takich dokumentów, jeżeli czyny te zostały popełnione w celu umożliwienia przemytu migrantów oraz
- umożliwianie osobie, która ani nie jest obywatelem danego kraju, ani nie posiada w nim miejsca stałego pobytu, nielegalnego pozostawania w danym państwie przy pomocy środków wyżej wymienionych.

Kryminalizacja powinna obejmować również usiłowanie, współsprawstwo oraz kierowanie wyżej wymienionymi czynami.

Art. 264 § 3 Kodeksu karnego penalizuje jedynie organizowanie innym osobom przekraczania granic Rzeczypospolitej Polskiej i dlatego związane się Protokołem będzie wymagało wprowadzenia zmian w polskim prawie karnym. Natomiast ani w art. 270 § 1 i 3 Kodeksu karnego, ani w art. 103 ustawy z dnia 26 czerwca 1997 r. o cudzoziemcach (Dz.U. Nr 114, poz. 739 z późn. zm.) nie zostało spenalizowane posiadanie sfalszowanych dokumentów podróży lub dokumentów tożsamości. Art. 270 § 1 Kodeksu karnego penalizuje jedynie podrabianie i przerabianie dokumentu w celu użycia za autentyczny lub używanie takiego dokumentu jako autentycznego. W związku z powyższym należy wprowadzić odpowiednie zmiany w polskim prawie karnym.

W związku z przewidzianym w artykule 6 ustęp 1 litera c obowiązkiem kryminalizacji określonych tamże czynów, niezależnie od istniejącego już przepisu dotyczącego wykroczenia polegającego na niedopełnieniu obowiązku meldunkowego (art. 147 ust. 2 ustawy z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń (Dz.U. Nr 12, poz. 114 z późn. zm.)), zaistnieje też konieczność penalizacji innych form w ramach ogólnego pojęcia, zwłaszcza „przy wykorzystywaniu jakichkolwiek środków niezgodnych z prawem”.

W rozdziale II artykuł 7 zobowiązuje Państwa-Strony do szerokiej współpracy, w zgodności z międzynarodowym prawem morza, w zakresie prewencji przemytu migrantów drogą morską.

Protokół zawiera szczegółowe regulacje dotyczące podejmowania odpowiednich środków w przypadku uzasadnionego podejrzenia, że statek uczestniczy w przemyśle migrantów, np. przeszukanie statku (artykuł 8). Ponadto, gwarantuje bezpieczeństwo i humanitarne traktowanie osób znajdujących się na statku (artykuł 9).

Rozdział III nakłada na Państwa-Strony obowiązek wymiany odpowiednich informacji (artykuł 10). Ponadto, zobowiązuje do wzmocnienia środków kontroli granicznej w celu zapobiegania oraz wykrywania przemytu migrantów (artykuł 11). Państwa zostały również zobowiązane do zapewnienia odpowiedniej jakości paszportów i dowodów osobistych zmniejszającej możliwość ich fałszowania (artykuł 12).

Artykuł 11 ustęp 4 obliguje Państwa-Strony do ustanowienia sankcji dla przewoźników, w tym dla wszelkich firm transportowych oraz operatorów wszelkich środków transportu za naruszenie obowiązku upewnienia się, że wszyscy pasażerowie posiadają dokumenty podróży wymagane przy wjeździe do Państwa przyjmującego. W związku z powyższym, wydaje się, że nie zachodzi konieczność zmian w prawie polskim w tym zakresie. W typowym stanie faktycznym odpowiedzialność karną przewoźnika, o którym mowa, można rozważać w kategorii pomocnictwa do przestępstwa określonego w art. 264 Kodeksu karnego. Możliwe też byłoby rozważenie uznania w pozostałej części za wystarczający przepis art. 15 ust. 1 pkt 2 lit. b ustawy z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym (Dz.U. Nr 125, poz. 1371 z późn. zm.), zgodnie z którym licencję na międzynarodowy transport drogowy cofa się, jeżeli jej posiadacz rażąco naruszył warunki określone w licencji lub inne warunki wykonywania działalności objętej licencją określone przepisami prawa. Cofnięcie licencji powinno zostać poprzedzone pisemnym ostrzeżeniem przedsiębiorcy o wszczęciu postępowania w sprawie cofnięcia licencji.

Artykuł 16 zapewnia ochronę praw osób przemyconych. Gwarantuje prawo do życia, zakaz poddawania torturom i innym rodzajom okrutnego i niehumanitarnego lub poniżającego traktowania, lub karania. Jest to zgodne z art. 38 oraz 40 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483).

Ustawa o cudzoziemcach stanowi w art. 25, że cudzoziemiec podczas pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej posiada takie same prawa i obowiązki jak obywatele polscy. Jednocześnie art. 53 przedmiotowej ustawy przyznaje cudzoziemcom zasadę nonrefoulement, która gwarantuje, że nie można wydaląc cudzoziemca do państwa, w którym mógłby być poddany prześladowaniom z powodu rasy, religii, narodowości, przynależności do określonej grupy społecznej, przekonań politycznych lub być poddany torturom, traktowany w sposób niehumanitarny lub poniżający albo w taki sposób karany. Ponadto, przewidywana nowelizacja wyżej wymienionej ustawy zawiera nowy rozdział dotyczący ochrony czasowej cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Przedmiotowy protokół reguluje zagadnienie powrotu przemyconych migrantów (artykuł 18). Państwa-Strony zgadzają się ułatwiać bez nieuzasadnionej zwłoki powrót osób stanowiących przedmiot działalności, o której mowa w artykule 6, będących ich obywatelami lub posiadającymi prawo stałego pobytu na ich terytorium w momencie powrotu.

Położenie geograficzne Polski jest przyczyną zagrożenia nielegalną migracją. Nasz kraj leży na skrzyżowaniu dwóch głównych europejskich szlaków migracyjnych (Wschód-Zachód, Północ-Południe). Z jednej strony Polska graniczy z państwami Grupy Schengen, z drugiej z państwami powstałymi w wyniku rozpadu Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich. W związku z powyższym, Polska jest krajem tranzytowym dla nielegalnych migrantów chcących przedostać się do krajów Europy Zachodniej.

Wejście w życie względem Polski postanowień przedmiotowego Protokołu spowoduje konieczność dokonania zmian w art. 264 i 270 Kodeksu karnego, a także w art. 103 ustawy o cudzoziemcach.

Związanie Polski postanowieniami Protokołu nie spowoduje skutków finansowych dla podmiotów sektora finansów publicznych w postaci zmniejszenia ich dochodów lub zwiększenia wydatków, poza limity przewidziane w danej części budżetowej. Zadania wynikające ze stosowania postanowień Konwencji będą realizowane przez odpowiednie organy w ramach zadań własnych.

Postanowienia Protokołu przeciwko przemytowi migrantów droga lądową, morską i powietrzną, przyjętego przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w dniu 15 listopada 2000 r., uzupełniającego Konwencję Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej nie dotyczą: pokoju, sojuszy, układów politycznych lub wojskowych, ani też członkostwa Rzeczypospolitej Polskiej w organizacji międzynarodowej. Na podstawie postanowień protokołu nie nastąpi również przekazanie organizacji międzynarodowej lub organowi międzynarodowemu żadnych kompetencji organów władzy państwowej (art. 90 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej). Związanie Rzeczypospolitej Polskiej postanowieniami Protokołu nie spowoduje także żadnych dodatkowych obciążeń finansowych budżetu państwa.

Jednakże, postanowienia przedmiotowego Protokołu dotyczą wolności, praw lub obowiązków obywatelskich określonych w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, a związanie nimi Rzeczypospolitej Polskiej będzie skutkowało koniecznością dokonania wskazanych wyżej zmian w polskim prawie wewnętrznym. Tym samym, zachodzą przesłanki związania Rzeczypospolitej Polskiej postanowieniami przedmiotowej Konwencji w drodze ratyfikacji za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie, tj. w trybie art. 89 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

SEKRETARZ
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ
SEKRETARZ STANU
W MINISTERSTWIE SPRAW ZAGRANICZNYCH

Prof. dr hab. Danuta Hübner
Sekr. Min. DH/12 74 /2002/DPE-agg

Warszawa, 05.05. 2002 r.

Pan
Krzysztof Janik
Minister Spraw Wewnętrznych
i Administracji

Opinia do projektu uzasadnienia do wniosku o ratyfikację Protokołu przeciwko przemytowi migrantów drogą lądową, morską i powietrzną, przyjętego przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w dniu 15 listopada 2000 r., uzupełniającego Konwencję Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej, wyrażona na podstawie art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Komitecie Integracji Europejskiej (Dz. U. Nr 106, poz. 494) przez Sekretarza Komitetu Integracji Europejskiej, Minister Danutę Hübner, działającą z upoważnienia Przewodniczącego Komitetu Integracji Europejskiej

W związku z przedłożonym projektem uzasadnienia do wniosku o ratyfikację Protokołu przeciwko przemytowi migrantów drogą lądową, morską i powietrzną, przyjętego przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w dniu 15 listopada 2000 r., uzupełniającego Konwencję Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej (pismo nr L-III-208/00/AR), uprzejmie informuję, iż nie zgłaszam uwag.

Odnosząc się do Protokołu przeciwko przemytowi migrantów drogą lądową, morską i powietrzną, przyjętego przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w dniu 15 listopada 2000 r., uzupełniającego Konwencję Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej, pozwalam sobie wyrazić następującą opinię:

- I. Przedstawiony Protokół stanowi uzupełnienie Konwencji Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej i należy go interpretować razem z przepisami powyższej Konwencji. Protokół ma na celu zapobieganie i zwalczanie przemytu migrantów oraz promowanie współpracy między Państwami uczestniczącymi w realizacji tego celu. Jednocześnie zapewnia ochronę praw przemyconych migrantów (art. 2)

- II. Przedłożony protokół należy ocenić pod kątem zgodności m.in. z następującymi aktami prawnymi przyjętymi przez państwa członkowskie Unii Europejskiej:
- art. 29 i 30 Traktatu o Unii Europejskiej,
 - Wspólnym Działaniem przyjętym przez Radę Unii Europejskiej 24 lutego 1997 r. na podstawie Artykułu K.3 Traktatu o Unii Europejskiej, dotyczącym zwalczania przemytu osób i seksualnego wykorzystania dzieci (Dz. Urz. WE nr L 63, 04.03.1997),
 - Rezolucją Parlamentu Europejskiego o przemyśle osób (Dz. Urz. WE nr C 32, 05.02.1996).
- III. Zgodnie z postanowieniami art. 29 Traktatu o Unii Europejskiej, celem Unii jest zapewnienie obywatelom odpowiednio wysokiego poziomu bezpieczeństwa. Dlatego też w celu przeciwdziałania i zwalczania przestępczości zorganizowanej istnieje konieczność współpracy pomiędzy służbami policyjnymi, celnymi i innymi kompetentnymi organami państw członkowskich. Współpraca ta ma obejmować zarówno współpracę w działaniach operacyjnych, jak też zbieranie i wymianę niezbędnych dla celów śledztwa informacji, współpracę w szkoleniach, wymianę oficerów łącznikowych, pomoc w zakresie wyposażenia, współpracę w dziedzinie badań naukowych, a także wspólną ocenę technik śledczych używanych w wykrywaniu poważnych form przestępczości zorganizowanej. Należy zauważyć, iż postanowienia Traktatu nie odnoszą się do współpracy między służbami policyjnymi i celnymi państw członkowskich z państwami trzecimi, nie będącymi członkami Unii Europejskiej.
- IV. Celem przyjęcia Wspólnego Działania dotyczącego zwalczania przemytu osób i seksualnego wykorzystania dzieci jest stworzenie ogólnych zasad działania zmierzającego do zwalczania określonych form nielegalnej imigracji. Zalecono podjęcie współpracy z władzami państw członkowskich, odpowiedzialnymi za ściganie oraz karanie, jej ulepszanie, a także stworzenie systemu informacyjnego związanego z tym problemem. W szczególności państwa członkowskie powinny zapewnić właściwą ochronę świadkom, którzy dostarczą informacji, umożliwić uzyskanie pomocy ofiarom przemytu i ich rodzinom.
- V. W rezolucji Parlamentu Europejskiego o przemyśle osób wezwano państwa członkowskie do wzajemnej współpracy, która ma być podejmowana w szczególności pomiędzy organami wymiaru sprawiedliwości i policji. W pkt 5 rezolucji stwierdza się, iż mimo, że przemyt osób nie został w sposób bezpośrednio uregulowany w Traktacie o Unii Europejskiej (TUE), przewiduje się natychmiastowe podjęcie wspólnych działań dotyczących przemytu osób. Ponadto zachęcono państwa członkowskie do podejmowania odpowiednich środków w celu przeciwdziałania przemytowi. W szczególności wzywa się państwa członkowskie do traktowania omawianego zagadnienia jako poważnego przestępstwa oraz jako naruszenia praw człowieka. Ponadto, wzywa się państwa członkowskie do tworzenia ogólnej świadomości w społeczeństwie z wykorzystaniem mediów włącznie. Należy podkreślić, iż definicja zawarta w umowie jest zbieżna z określeniem wskazanym w punkcie I rezolucji.

- VI. Zauważyć należy również, że w dniu 8 grudnia 2000 r. Rada UE podjęła decyzję o podpisaniu, w imieniu Wspólnoty Europejskiej, omawianego Protokołu (Dz. Urz. WE Nr L 30, 01.02.2001).
- VII. W konkluzji stwierdzam, iż z punktu widzenia prawa Unii Europejskiej nie ma przeciwwskazań do ratyfikacji Protokołu przeciwko przemytowi migrantów drogą lądową, morską i powietrzną, przyjętego przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w dniu 15 listopada 2000 r., uzupełniającego Konwencję Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej.

Z poważaniem,

Do uprzejmej wiadomości:
Pan Aleksander Proksa
Sekretarz Rady Ministrów

**PROTOKÓŁ PRZECIWKO PRZEMYTOWI
MIGRANTÓW DROGĄ LĄDOWĄ, MORSKĄ
I POWIETRZNĄ, UZUPEŁNIAJĄCY
KONWENCJĘ NARODÓW ZJEDNOCZONYCH
PRZECIWKO MIĘDZYNARODOWEJ
PRZESTĘPCZOŚCI ZORGANIZOWANEJ**

**NARODY ZJEDNOCZONE
2000**

**Protokół przeciwko przemytowi migrantów drogą lądową, morską i powietrzną,
uzupełniający Konwencję Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej
przestępczości zorganizowanej**

Preambuła

Państwa-Strony niniejszego Protokołu,

- oświadczając, iż skuteczne działania mające na celu zapobieganie i zwalczanie przemytu migrantów drogą lądową, morską i powietrzną oraz prowadzenie z nimi walki wymagają podjęcia wszechstronnych wysiłków międzynarodowych, w tym współpracy, wymiany informacji oraz innych stosownych działań, w tym działań o charakterze społeczno-ekonomicznym, na szczeblu krajowym, regionalnym oraz międzynarodowym;

- odwołując się do rezolucji Zgromadzenia Ogólnego nr 54/212 z dnia 22 grudnia 1999 roku, w której Zgromadzenie zaleca Państwom Członkowskim oraz strukturom organizacyjnym Narodów Zjednoczonych wzmocnienie współpracy międzynarodowej w zakresie międzynarodowej migracji i rozwoju w celu zajęcia się przyczynami wywołującymi migracje, zwłaszcza spowodowanymi ubóstwem, oraz zapewnienie osobom zainteresowanym jak największych korzyści płynących z międzynarodowej migracji, jak również zachęca, stosownie do okoliczności, do korzystania z mechanizmów o charakterze międzyregionalnym, regionalnym i subregionalnym sprzyjających kontynuowaniu starań mających na celu rozwiązanie kwestii migracji i rozwoju;

- przekonane o konieczności zapewnienia migrantom humanitarnego traktowania oraz pełnej ochrony ich praw;

- biorąc pod uwagę fakt, że pomimo prac podejmowanych na różnych międzynarodowych forach, nie ma instrumentu prawnego o charakterze uniwersalnym, który dotyczyłby wszystkich aspektów przemytu migrantów oraz innych związanych z tym kwestii;

- zaniepokojone znacznym nasileniem się działalności zorganizowanych grup przestępczych w dziedzinie przemytu migrantów oraz wzrostem innych związanych z tym czynów przestępczych przedstawionych w niniejszym Protokole, które poważnie szkodzą interesom zainteresowanych Państw;

- zaniepokojone również tym, że przemyt migrantów może zagrażać życiu i bezpieczeństwu samych migrantów;

- odwołując się do Rezolucji Zgromadzenia Ogólnego nr 53/111 z dnia 9 grudnia 1998 roku, w której Zgromadzenie postanowiło utworzyć otwarty międzyrządowy komitet ad hoc w celu opracowania kompleksowej konwencji międzynarodowej przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej oraz omówienia możliwości opracowania, inter alia, międzynarodowego instrumentu prawnego rozwiązującego problem nielegalnego przewozu i transportu migrantów, w tym drogą morską;

- przekonane, że uzupełnienie Konwencji Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej międzynarodowym instrumentem prawnym wymierzonym przeciwko przemytowi migrantów drogą lądową, morską i powietrzną będzie pomocne w zapobieganiu i zwalczaniu takiej przestępczości; uzgodniły, co następuje:

I. Postanowienia ogólne

Artykuł 1

Stosunek do Konwencji Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej

1. Niniejszy Protokół uzupełnia Konwencję Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej, zwanej dalej „Konwencją”. Powinien on być interpretowany łącznie z Konwencją.

2. Postanowienia Konwencji stosuje się, mutatis mutandis, do niniejszego Protokołu, chyba że zawiera on postanowienia odmiennej treści.

3. Czyny uznane za przestępstwa zgodnie z artykułem 6 niniejszego Protokołu będą uważane za czyny uznane za przestępstwa zgodnie z Konwencją.

Artykuł 2

Określenie celu

Celem niniejszego Protokołu jest zapobieganie i zwalczanie przemytu migrantów, jak również wspieranie współpracy pomiędzy Państwami-Stronami w realizacji tego celu, przy jednoczesnej ochronie praw przemyconych migrantów.

Artykuł 3

Wyjaśnienie pojęć

W rozumieniu niniejszego Protokołu:

- a) „przemyt migrantów” oznacza organizowanie - w celu uzyskania, bezpośrednio lub pośrednio, korzyści finansowej lub innej korzyści o charakterze materialnym - nielegalnego wjazdu osoby na terytorium Państwa-Strony, którego taka osoba nie jest obywatelem lub w którym nie posiada stałego miejsca zamieszkania;
- b) „nielegalny wjazd” oznacza przekroczenie granicy bez spełnienia koniecznych wymogów przewidzianych dla zgodnego z prawem wjazdu do Państwa przyjmującego;
- c) „fałszywy dokument podróży lub tożsamości” oznacza każdy dokument podróży lub dokument tożsamości, który:
 - i) został sporządzony w drodze fałszerstwa lub w istotny sposób zmieniony przez podmiot inny niż osoba lub organ prawnie upoważnione w imieniu Państwa do sporządzenia lub wystawienia takiego dokumentu podróży lub tożsamości; lub
 - ii) został wydany w sposób niewłaściwy, lub uzyskany w wyniku podania nieprawdziwych danych, w efekcie korupcji lub przy zastosowaniu przymusu albo w jakikolwiek inny sposób niezgodny z prawem; lub
 - iii) jest używany przez osobę inną niż jego prawowity posiadacz;
- d) „statek” oznacza każdy rodzaj pojazdu wodnego, w tym statek bezwypornościowy i wodnopłat, używany lub nadający się do użytku w charakterze środka transportu wodnego, za wyjątkiem okrętu wojennego, okrętu pomocniczego marynarki wojennej lub innego statku stanowiącego własność rządu lub eksploatowanego przez rząd i wykorzystywanego tymczasowo wyłącznie w celu świadczenia niekomercyjnych usług na rzecz rządu.

Artykuł 4 **Zakres stosowania**

Niniejszy Protokół stosuje się, o ile nie stanowi on inaczej, zarówno do zapobiegania, jak i postępowań przygotowawczych i postępowań sądowych w sprawach czynów uznanych za przestępstwa zgodnie z artykułem 6 niniejszego Protokołu, jeżeli mają one charakter międzynarodowy i zostały popełnione z udziałem zorganizowanej grupy przestępczej, jak również w odniesieniu do ochrony praw osób będących obiektem takich przestępstw.

Artykuł 5 **Odpowiedzialność karna migrantów**

Na mocy niniejszego Protokołu migranci nie będą podlegali odpowiedzialności karnej z tego tytułu, że stali się obiektem czynu, o którym mowa w artykule 6 niniejszego Protokołu.

Artykuł 6 **Penalizacja**

1. Każde Państwo-Strona podejmie takie ustawodawcze i inne działania, jakie mogą okazać się konieczne dla uznania za przestępstwa, o ile popełniane są świadomie oraz w celu uzyskania, bezpośrednio lub pośrednio, korzyści finansowej lub innej korzyści materialnej, następujących czynów:

- a) przemytu migrantów;
- b) popełnionych w celu umożliwienia przemytu migrantów:
 - i) sporządzanie fałszywych dokumentów podróży lub dokumentów tożsamości;
 - ii) organizowanie, dostarczanie lub posiadanie takich dokumentów;
- c) umożliwiających osobie, która nie jest obywatelem danego Państwa lub nie zamieszkuje w nim na stałe, pozostawania w tym Państwie bez spełnienia wymogów koniecznych dla legalnego w nim pobytu, przy wykorzystaniu środków wymienionych w literze b) lub jakichkolwiek innych środków niezgodnych z prawem.

2. Każde Państwo-Strona podejmie również takie ustawodawcze i inne działania, jakie mogą okazać się konieczne dla uznania za przestępstwa następujących czynów:

- a) usiłowania popełnienia czynu, o którym mowa w ustępie 1 – na mocy podstawowych zasad własnego systemu prawnego;
- b) uczestnictwa w charakterze współsprawcy w popełnieniu czynu, o którym mowa w ustępie 1 litera a), b) i) lub c), oraz, na mocy podstawowych zasad własnego systemu prawnego, uczestnictwa w charakterze współsprawcy w popełnieniu czynu, o którym mowa w ustępie 1 litera b) ii);
- c) organizowania innych osób oraz kierowania nimi przy popełnieniu czynu, o którym mowa w ustępie 1.

3. Każde Państwo-Strona podejmie takie ustawodawcze i inne działania, jakie mogą okazać się konieczne dla uznania za obciążające w sytuacji popełnienia czynów, o których mowa w ustępie 1 litera a), b) i) oraz c) oraz w sytuacji czynów, o których mowa w ustępie 2 litera b) oraz c) – na mocy podstawowych zasad własnego systemu prawnego, okoliczności, które:

- a) zagrażają lub mogą zagrażać życiu lub bezpieczeństwu migrantów; lub
- b) powodują nieludzkie lub poniżające traktowanie migrantów, także w celu ich wykorzystania.

4. Żadne z postanowień niniejszego Protokołu nie zabrania Państwu-Stronie podjęcia działań przeciwko osobie, której czyn stanowi przestępstwo na mocy własnego prawa wewnętrznego.

II. Przemyt migrantów drogą morską

Artykuł 7 Współpraca

Państwa-Strony będą współpracować, w możliwie najszerszym zakresie, w celu zapobiegania przemytowi migrantów drogą morską i jego zwalczania zgodnie z międzynarodowym prawem morskim.

Artykuł 8 Działania przeciwko przemytowi migrantów drogą morską

1. Państwo-Strona posiadające uzasadnione powody, by przypuszczać, że statek posługujący się jego banderą lub rzekomo w nim zarejestrowany, który nie posiada przynależności państwowej, lub pomimo pływania pod obcą banderą lub odmowy pokazania bandery, faktycznie należy jednak do danego Państwa-Strony, zaangażowany jest w przemyt migrantów drogą morską, może wystąpić do innych Państw-Stron o pomoc w uniemożliwieniu wykorzystywania go do takich celów. W odpowiedzi na takie wezwanie Państwa-Strony udzielą pomocy w możliwym dla siebie zakresie.

2. Państwo-Strona posiadające uzasadnione powody, aby przypuszczać, że statek korzystający z prawa do swobody żeglugi zgodnie z prawem międzynarodowym i pływający pod banderą innego Państwa-Strony lub oznakowany jako zarejestrowany w innym Państwie-Stronie jest zaangażowany w przemyt migrantów drogą morską, może powiadomić o tym Państwo, pod którego banderą statek ten płynie, zażądać potwierdzenia jego rejestracji, a po uzyskaniu jej potwierdzenia wystąpić do tego Państwa o zezwolenie na podjęcie odpowiednich kroków wobec tego statku. Państwo, pod którego banderą płynie statek, może upoważnić Państwo wnioskujące do podjęcia, inter alia, następujących działań:

- a) wejścia na pokład statku;
- b) przeszukania statku; oraz
- c) jeśli zostaną znalezione dowody na to, że statek jest zaangażowany w przemyt migrantów drogą morską, podjęcia odpowiednich działań w stosunku do statku, osób oraz ładunku, zgodnie z upoważnieniem udzielonym przez Państwo, pod którego banderą płynie dany statek.

3. Państwo-Strona, które podjęło jakiegokolwiek działania na mocy ustępu 2, niezwłocznie poinformuje Państwo, pod którego banderą płynie dany statek, o rezultatach podjętych działań.

4. Państwo-Strona w trybie pilnym odpowie na wniosek innego Państwa-Strony o ustalenie, czy statek posługujący się jego rejestracją lub banderą ma do tego prawo, oraz odpowie na wniosek o wydanie upoważnienia, o którym mowa w ustępie 2.

5. Państwo, pod którego banderą płynie dany statek, może, zgodnie z artykułem 7 niniejszego Protokołu, uzależnić wydanie upoważnienia od spełnienia warunków uzgodnionych pomiędzy nim a Państwem wnioskującym, w tym od warunków dotyczących ponoszonej odpowiedzialności oraz zakresu działań, jakie należy podjąć. Państwo-Strona nie podejmie żadnych dodatkowych działań bez wyraźnego upoważnienia Państwa, pod którego banderą płynie dany statek, za wyjątkiem działań koniecznych do zlikwidowania

bezpośredniego zagrożenia dla życia osób lub wynikających z odpowiednich umów dwustronnych lub wielostronnych.

6. Każde Państwo-Strona wyznaczy organ lub, odpowiednio, organy, których zadaniem będzie przyjmowanie i odpowiadanie na wnioski o pomoc, potwierdzanie rejestracji lub prawa statku do posługiwania się jego banderą, oraz o wydawanie upoważnień do podejmowania stosownych działań. Wszystkie Państwa-Strony zostaną powiadomione za pośrednictwem Sekretarza Generalnego o wyznaczeniu takich organów w terminie jednego miesiąca od chwili ich wyznaczenia.

7. Państwo-Strona posiadające uzasadnione powody, by podejrzewać, że statek jest zaangażowany w przemyt migrantów drogą morską i nie posiada przynależności państwowej lub może być uznany za statek bez określonej przynależności państwowej, może wejść na pokład statku w celu jego przeszukania. W przypadku znalezienia dowodów potwierdzających wcześniejsze podejrzenia, Państwo-Strona podejmie stosowne działania zgodnie z właściwym prawem wewnętrznym i międzynarodowym.

Artykuł 9

Klauzule zabezpieczające

1. W sytuacji podjęcia przez Państwo-Stronę działań przeciwko statkowi, zgodnie z artykułem 8 niniejszego Protokołu, Państwo to:

- a) zapewni bezpieczeństwo i humanitarne traktowanie osób znajdujących się na pokładzie;
- b) weźmie pod uwagę konieczność unikania wszelkiego zagrożenia dla bezpieczeństwa statku oraz ładunku;
- c) weźmie pod uwagę konieczność uniknięcia narażenia na szkodę interesów handlowych lub prawnych Państwa, pod którego banderą pływa statek, lub jakiegokolwiek innego zainteresowanego Państwa;
- d) zapewni, w miarę posiadanych możliwości, by wszelkie działania podjęte w stosunku do statku nie zagrażały środowisku naturalnemu.

2. W sytuacji, gdy przyczyny, dla których podjęto działania na mocy artykułu 8 niniejszego Protokołu, okażą się nieuzasadnione, statek otrzyma odszkodowanie z tytułu wszelkich poniesionych strat lub szkód, pod warunkiem, że nie dopuścił się żadnego czynu uzasadniającego podjęte działania.

3. Wszelkie działania podjęte, przyjęte lub wykonane zgodnie z postanowieniami niniejszego rozdziału będą odpowiednio uwzględniały potrzebę nieingerowania oraz niewpływania na:

- a) prawa i obowiązki Państw nadbrzeżnych oraz sprawowanej przez nie swojej jurysdykcji, zgodnie z międzynarodowym prawem morskim; oraz
- b) uprawnienia Państwa, pod którego banderą pływa statek, do sprawowania swej jurysdykcji oraz kontroli nad statkiem w zakresie administracyjnym, technicznym i społecznym.

4. Wszelkie działania podjęte na morzu na mocy niniejszego rozdziału będą wykonywane wyłącznie przez okręty wojenne lub samoloty wojskowe, lub też inne statki lub samoloty wyraźnie oznakowane i łatwo rozpoznawalne jako statki pozostające w służbie rządu i posiadające stosowne uprawnienia.

III. Zapobieganie, współpraca i inne działania

Artykuł 10 Informowanie

1. Bez uszczerbku dla postanowień artykułów 27 i 28 Konwencji, dla osiągnięcia celów określonych w niniejszym Protokole, Państwa-Strony, zwłaszcza posiadające wspólne granice oraz usytuowane na szlakach przemytu migrantów, będą wymieniać między sobą, zgodnie ze swoim krajowym porządkiem prawnym, stosowne informacje o:

- a) miejscach zaokrętownia oraz portach docelowych, jak również trasach, przewoźnikach i środkach transportu, o których wiadomo, lub które podejrzewa się, że są wykorzystywane przez zorganizowaną grupę przestępczą zaangażowaną w działalność, o której mowa w artykule 6 niniejszego Protokołu;
- b) tożsamości oraz metodach działalności zorganizowanych grup przestępczych, o których wiadomo, lub które podejrzewa się, że prowadzą działalność, o której mowa w artykule 6 niniejszego Protokołu;
- c) autentyczności oraz prawidłowości dokumentów podróży wystawionych przez Państwo-Stronę, jak również kradzieży lub wynikającego z niej niewłaściwego użycia blankietów dokumentów podróży lub dokumentów tożsamości;
- d) sposobach oraz metodach ukrywania i transportu osób, wprowadzania niezgodnych z prawem zmian, reprodukcji, wchodzenia w posiadanie oraz innego niewłaściwego użycia dokumentów podróży lub tożsamości przy okazji popełniania czynów, o których mowa w artykule 6 niniejszego Protokołu, jak również o sposobach ich wykrywania;
- e) doświadczeniach ustawodawczych, praktykach i środkach prawnych zmierzających do zapobiegania i zwalczania czynów, o których mowa w artykule 6 niniejszego Protokołu; oraz
- f) osiągnięciach naukowych i technicznych przydatnych dla organów ścigania z tego powodu, że zwiększają ich możliwości zapobiegania, wykrywania i prowadzenia dochodzeń w odniesieniu do czynów, o których mowa w artykule 6 niniejszego Protokołu, oraz ścigania osób zaangażowanych w ich popełnienie.

2. Państwo-Strona, która otrzyma tego typu informacje, zastosuje się do wszelkich ograniczeń dotyczących ich wykorzystania, jakie wprowadzi Państwo-Strona przekazująca te informacje.

Artykuł 11 Działania podejmowane na granicy

1. Nie naruszając zobowiązań międzynarodowych dotyczących swobodnego przepływu osób, Państwa-Strony wzmocnią, w miarę możliwości, środki kontroli granicznej, jakie mogą okazać się konieczne dla zapobiegania i wykrywania przemytu migrantów.

2. Każde Państwo-Strona podejmie, w miarę możliwości, ustawodawcze lub inne stosowne działania mające na celu zapobieganie wykorzystywaniu środków transportu należących do przewoźników do popełniania czynów uznanych za przestępstwa zgodnie z artykułem 6 ustęp 1 litera a) niniejszego Protokołu.

3. W razie konieczności i nie naruszając obowiązujących konwencji międzynarodowych, działania takie będą obejmować wprowadzenie w stosunku do przewoźników, włączając w to firmy transportowe, właścicieli oraz operatorów dowolnych środków transportu, obowiązku upewnienia się, że wszyscy pasażerowie posiadają dokumenty podróży wymagane przy wjeździe do Państwa przyjmującego.

4. Każde Państwo-Strona, zgodnie ze swoim prawem wewnętrznym, podejmie niezbędne działania wprowadzające sankcje za naruszenie obowiązku określonego w ustępie 3.

5. Każde Państwo-Strona rozważy podjęcie działań umożliwiających, zgodnie ze swoim prawem wewnętrznym, odmówienie prawa wjazdu lub cofnięcie wizej osobom mającym związek z popełnieniem czynów uznanych za przestępstwa zgodnie z niniejszym Protokołem.

6. Nie naruszając artykułu 27 Konwencji, Państwa-Strony rozważą rozszerzenie współpracy pomiędzy organami kontroli granicznej poprzez, inter alia, ustanowienie i utrzymywanie bezpośrednich kanałów wymiany informacji.

Artykuł 12

Bezpieczeństwo i kontrola dokumentów

Każde Państwo-Strona, stosownie do dostępnych środków, podejmie takie działania, jakie mogą okazać się konieczne dla:

- a) zagwarantowania takiej jakości wystawianych przez siebie dokumentów podróży lub dokumentów tożsamości, która uniemożliwiałaby ich niewłaściwe użycie, sfałszowanie, nielegalne przerobienie, skopiowanie lub wystawienie; oraz
- b) zapewnienia integralności i bezpieczeństwa dokumentów podróży lub dokumentów tożsamości wystawianych przez Państwo-Stronę lub w jego imieniu oraz zapobiegania ich nielegalnemu wytwarzaniu, wystawianiu i wykorzystywaniu.

Artykuł 13

Legalność i ważność dokumentów

Na wniosek innego Państwa-Strony, zgodnie ze swoim prawem wewnętrznym, Państwo-Strona sprawdzi w rozsądnym czasie legalność i ważność dokumentów podróży lub dokumentów tożsamości wystawionych lub rzekomo wystawionych w jego imieniu, a co do których istnieje podejrzenie, że są wykorzystywane do popełniania czynów, o których mowa w artykule 6 niniejszego Protokołu.

Artykuł 14

Szkolenia i współpraca techniczna

1. Państwa-Strony zapewnią lub poszerzą specjalistyczne szkolenia dla urzędników imigracyjnych oraz innych właściwych urzędników, poświęcone zapobieganiu czynom, o których mowa w artykule 6 niniejszego Protokołu, oraz humanitarnemu traktowaniu migrantów stających się obiektem takich czynów, przy poszanowaniu ich praw przedstawionych w niniejszym Protokole.

2. Państwa-Strony będą współpracować ze sobą oraz z właściwymi organizacjami międzynarodowymi, pozarządowymi, innymi właściwymi organizacjami oraz czynnikami społeczeństwa obywatelskiego, stosownie do okoliczności, w celu zapewnienia na swoim terytorium odpowiedniego szkolenia pracowników w zakresie zapobiegania, zwalczania i eliminowania czynów, o których mowa w artykule 6 niniejszego Protokołu, oraz w celu ochrony praw migrantów stających się obiektem takich czynów. Tego typu szkolenia będą dotyczyć:

- a) poprawy zabezpieczeń i jakości dokumentów podróży;
- b) rozpoznawania i wykrywania fałszywych dokumentów podróży lub dokumentów tożsamości;

- c) zbierania informacji o działalności przestępczej, zwłaszcza w zakresie identyfikacji zorganizowanych grup przestępczych, co do których wiadomo lub które podejrzewa się, że są zaangażowane w działania, o których mowa w artykule 6 niniejszego Protokołu, o metodach stosowanych w celu przewozu przemyconych migrantów, o nadużyciach popełnianych w związku z posługiwaniem się dokumentami podróży lub dokumentami tożsamości w celu popełnienia czynów, o których mowa w artykule 6, oraz o miejscach ukrywania przemyconych migrantów;
- d) poprawy procedur stosowanych w celu wykrywania przemytu osób, zarówno w oficjalnych jak i nieoficjalnych punktach przekraczania granicy; oraz
- e) humanitarnego traktowania migrantów i ochrony ich praw określonych w niniejszym Protokole.

3. Państwa-Strony posiadające odpowiednią wiedzę specjalistyczną rozważą możliwość udzielenia pomocy technicznej Państwom, które najczęściej są państwami pochodzenia lub tranzytu osób będących obiektem czynów, o których mowa w artykule 6 niniejszego Protokołu. Państwa-Strony podejmą wszelkie starania w celu zapewnienia odpowiednich środków, takich jak pojazdy, systemy komputerowe oraz czytniki dokumentów w celu zwalczania działalności, o której mowa w artykule 6.

Artykuł 15 **Inne działania prewencyjne**

1. Każde Państwo-Strona podejmie działania dla zapewnienia lub rozwoju programów informacyjnych mających na celu podniesienie społecznej świadomości faktu, iż czyny, o których mowa w artykule 6 niniejszego Protokołu, stanowią działalność przestępczą często prowadzoną przez zorganizowane grupy przestępcze dla osiągnięcia zysku, oraz że stanowi ona poważne zagrożenie dla samych migrantów.

2. Zgodnie z artykułem 31 Konwencji, Państwa-Strony będą współpracowały ze sobą w zakresie informowania opinii publicznej, aby zapobiec sytuacjom, w których potencjalni migranci stają się ofiarami zorganizowanych grup przestępczych.

3. Każde Państwo-Strona będzie wspierać lub umacniać, stosownie do okoliczności, rozwój programów oraz współpracy na szczeblu krajowym, regionalnym i międzynarodowym, uwzględniając przy tym uwarunkowania społeczno-ekonomiczne migracji oraz zwracając szczególną uwagę na dziedziny zaniedbane gospodarczo lub społecznie, aby tym samym zwalczać pierwotne społeczno-ekonomiczne przyczyny przemytu migrantów, takie jak ubóstwo czy niewystarczający poziom rozwoju.

Artykuł 16 **Działania w zakresie ochrony i pomocy**

1. W ramach realizacji niniejszego Protokołu oraz zgodnie ze swoimi zobowiązaniami wynikającymi z prawa międzynarodowego, każde Państwo-Strona podejmie wszelkie stosowne działania, w tym, o ile zajdzie taka potrzeba, działania o charakterze ustawodawczym, w celu zagwarantowania i ochrony praw osób stających się obiektem czynów, o których mowa w artykule 6 niniejszego Protokołu, a przyznanych im zgodnie z obowiązującym prawem międzynarodowym, zwłaszcza prawa do życia oraz zakazu tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania lub karnania.

2. Każde Państwo-Strona podejmie stosowne działania w celu zapewnienia migrantom odpowiedniej ochrony przed przemocą, której ofiarą mogą się stać zarówno ze strony pojedynczych osób, jak i grup, z tego powodu, że są obiektem czynów, o których mowa w artykule 6 niniejszego Protokołu.

3. Każde Państwo-Strona udzieli odpowiedniej pomocy migrantom, których życie lub bezpieczeństwo są zagrożone z tego powodu, że stali się oni obiektem czynów, o których mowa w artykule 6 niniejszego Protokołu.

4. Stosując postanowienia niniejszego artykułu, Państwa-Strony uwzględnią zwłaszcza szczególne potrzeby kobiet i dzieci.

5. W przypadku zatrzymania osoby będącej obiektem czynów, o których mowa w artykule 6 niniejszego Protokołu, każde Państwo-Strona będzie przestrzegać, stosownie do okoliczności, swoich zobowiązań wynikających z Konwencji wiedeńskiej o stosunkach konsularnych, w tym obowiązku bezzwłocznego informowania danej osoby o przepisach dotyczących zawiadamiania urzędników konsularnych oraz kontaktowania się z nimi.

Artykuł 17 **Umowy i ustalenia**

Państwa-Strony rozważą zawarcie dwustronnych lub regionalnych umów, uzgodnień lub porozumień o charakterze operacyjnym w celu:

- a) określenia najbardziej odpowiednich i skutecznych działań umożliwiających zapobieganie i zwalczanie czynów, o których mowa w artykule 6 niniejszego Protokołu; lub
- b) wzajemnego rozszerzenia zakresu obowiązywania postanowień niniejszego Protokołu.

Artykuł 18 **Powrót przemyconych migrantów**

1. Każde Państwo-Strona zobowiązuje się do ułatwienia i przyjęcia z powrotem, bez zbędnej zwłoki, osób będących obiektem czynów, o których mowa w artykule 6 niniejszego Protokołu, które są jego obywatelami lub posiadają prawo stałego pobytu na jego terytorium w chwili ich powrotu.

2. Każde Państwo-Strona, zgodnie ze swoim prawem wewnętrznym, rozważy możliwość ułatwienia i przyjęcia z powrotem osoby, która stała się obiektem czynów, o których mowa w artykule 6 niniejszego Protokołu, i posiadała prawo stałego pobytu na jego terytorium w chwili wjazdu na terytorium Państwa przyjmującego.

3. Na wniosek Państwa-Strony przyjmującego, wezwane Państwo-Strona sprawdzi bez zbędnej zwłoki, czy osoba będąca obiektem czynów, o których mowa w artykule 6 niniejszego Protokołu, jest jego obywatelem oraz czy posiada prawo stałego pobytu na jego terytorium.

4. W celu ułatwienia powrotu osoby będącej obiektem czynów, o których mowa w artykule 6 niniejszego Protokołu, która nie posiada odpowiednich dokumentów, Państwo-Strona, obywatelem którego jest dana osoba lub w którym osoba ta posiada prawo stałego pobytu, wyrazi zgodę na wystawienie, na wniosek przyjmującego Państwa-Strony, wszelkich dokumentów podróży lub innego upoważnienia, jakie może okazać się niezbędne w celu umożliwienia tej osobie podróżowania i ponownego wjazdu na terytorium tego Państwa.

5. Każde Państwo-Strona uczestniczące w procesie powrotu osoby będącej obiektem czynów, o których mowa w artykule 6 niniejszego Protokołu, podejmie wszelkie stosowne działania w celu zapewnienia, by powrót tej osoby odbył się w sposób zorganizowany oraz z należyтым poszanowaniem jej bezpieczeństwa i godności.

6. Państwa-Strony mogą współpracować z odpowiednimi organizacjami międzynarodowymi w realizacji niniejszego artykułu.

7. Niniejszy artykuł pozostaje bez uszczerbku dla jakichkolwiek praw przyznanych na mocy prawa wewnętrznego przyjmującego Państwa-Strony osobom będącym obiektem czynów, o których mowa w artykule 6 niniejszego Protokołu.

8. Niniejszy artykuł nie wpływa na zobowiązania przyjęte na mocy jakiegokolwiek innego obowiązującego traktatu, czy to dwustronnego czy też wielostronnego, ani jakiegokolwiek innego stosownego porozumienia czy uzgodnienia o charakterze operacyjnym, które reguluje, w całości lub częściowo, powrót osób będących obiektem czynów, o których mowa w artykule 6 niniejszego Protokołu.

IV. Postanowienia końcowe

Artykuł 19

Klauzula zastrzeżenia

1. Żadne z postanowień niniejszego Protokołu nie narusza innych praw, zobowiązań, ani obowiązków Państw i osób wynikających z prawa międzynarodowego, w tym międzynarodowego prawa humanitarnego oraz międzynarodowego prawa ochrony praw człowieka, a zwłaszcza, tam gdzie ma to zastosowanie, Konwencji z 1951 roku oraz Protokołu z 1967 roku dotyczących statusu uchodźców oraz zawartej w nich zasady nie wydalania.

2. Działania określone w niniejszym Protokole będą interpretowane oraz stosowane w sposób nie powodujący dyskryminacji osób z tytułu bycia tych osób obiektem czynów, o których mowa w artykule 6 niniejszego Protokołu. Interpretacja i podejmowanie takich działań powinno być zgodne z zasadami niedyskryminacji uznanymi na arenie międzynarodowej.

Artykuł 20

Rozstrzygnięcie sporów

1. Państwa-Strony będą dążyły do rozstrzygnięcia sporów dotyczących interpretacji lub stosowania niniejszego Protokołu w drodze negocjacji.

2. Jakikolwiek spór dotyczący interpretacji lub stosowania niniejszego Protokołu wynikły pomiędzy dwoma lub więcej Państwami-Stronami, który w rozsądnym czasie nie został rozstrzygnięty w drodze negocjacji, zostanie, na wniosek jednego z tych Państw-Stron, przekazany do rozstrzygnięcia w drodze arbitrażu. Jeśli, w okresie 6 miesięcy od daty wniosku o arbitraż, Państwa-Strony nie zdołają uzgodnić procedury postępowania arbitrażowego, wówczas każde z tych Państw-Stron może przedłożyć spór Międzynarodowemu Trybunałowi Sprawiedliwości składając wniosek zgodnie ze statutem Trybunału.

3. Każde Państwo-Strona, w czasie podpisywania, ratyfikacji, przyjmowania lub zatwierdzania niniejszego Protokołu lub w chwili przystępowania do niego, może oświadczyć, iż nie uważa się za związane ustępem 2. Pozostałe Państwa-Strony nie będą wówczas związane ustępem 2 w stosunku do takiego Państwa-Strony, które złożyło takie zastrzeżenie.

4. Każde Państwo-Strona, które złożyło zastrzeżenie zgodnie z ustępem 3 może w dowolnym czasie wycofać to zastrzeżenie w drodze powiadomienia skierowanego do Sekretarza Generalnego Narodów Zjednoczonych.

Artykuł 21

Podpisanie, ratyfikacja, przyjęcie, zatwierdzenie i przystąpienie

1. Niniejszy Protokół będzie otwarty do podpisu dla wszystkich Państw w okresie od 12 do 15 grudnia 2000 roku w Palermo (Włochy), a następnie w siedzibie Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku do dnia 12 grudnia 2002 roku.

2. Niniejszy Protokół będzie ponadto otwarty do podpisu dla regionalnych organizacji integracji gospodarczej, pod warunkiem że przynajmniej jedno Państwo członkowskie takiej organizacji podpisało niniejszy Protokół zgodnie z ustępem 1.

3. Niniejszy Protokół podlega ratyfikacji, przyjęciu lub zatwierdzeniu. Dokumenty ratyfikacyjne, przyjęcia lub zatwierdzenia zostaną złożone Sekretarzowi Generalnemu Narodów Zjednoczonych. Regionalna organizacja integracji gospodarczej może złożyć swój dokument ratyfikacyjny, przyjęcia lub zatwierdzenia, jeśli uczyniło to co najmniej jedno z jej Państw Członkowskich. W takim dokumencie ratyfikacyjnym, przyjęcia lub zatwierdzenia organizacja ta określi zakres swoich kompetencji w stosunku do kwestii regulowanych niniejszym Protokołem. Organizacja ta poinformuje również depozytariusza o wszelkich istotnych zmianach zakresu swoich kompetencji.

4. Niniejszy Protokół jest otwarty do przystąpienia dla jakiegokolwiek Państwa lub jakiegokolwiek regionalnej organizacji integracji gospodarczej, której przynajmniej jedno Państwo Członkowskie jest Stroną niniejszego Protokołu. Dokumenty przystąpienia zostaną złożone Sekretarzowi Generalnemu Narodów Zjednoczonych. W chwili przystąpienia regionalna organizacja integracji gospodarczej określi zakres swoich kompetencji w odniesieniu do kwestii regulowanych niniejszym Protokołem. Organizacja ta informuje również depozytariusza o wszelkich istotnych zmianach zakresu swoich kompetencji.

Artykuł 22

Wejście w życie

1. Niniejszy Protokół wejdzie w życie dziewięćdziesiątego dnia od daty złożenia czterdziestego dokumentu ratyfikacyjnego, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia, z zastrzeżeniem, że Protokół nie wejdzie w życie przed wejściem w życie Konwencji. W rozumieniu niniejszego ustępu, jakikolwiek dokument złożony przez regionalną organizację integracji gospodarczej nie będzie uważany za dokument dodatkowy wobec tych, jakie zostały złożone przez Państwa członkowskie tej organizacji.

2. Dla wszystkich Państw i regionalnych organizacji integracji gospodarczej ratyfikujących, przyjmujących, zatwierdzających lub przystępujących do niniejszego Protokołu po złożeniu czterdziestego dokumentu potwierdzającego taką czynność, niniejszy Protokół wejdzie w życie trzydziestego dnia od daty złożenia przez to Państwo lub organizację odpowiedniego dokumentu lub w dniu wejścia w życie niniejszego Protokołu zgodnie z ustępem 1, w zależności od tego, która data będzie późniejsza.

Artykuł 23

Poprawki

1. Po upływie 5 lat od wejścia w życie niniejszego Protokołu, Państwo-Strona niniejszego Protokołu może zaproponować poprawkę i przedłożyć ją Sekretarzowi Generalnemu Narodów Zjednoczonych, który następnie przekaże proponowaną poprawkę Państwom-Stronom oraz Konferencji Stron Konwencji w celu rozważenia propozycji i podjęcia decyzji. Państwa-Strony niniejszego Protokołu zgromadzone na Konferencji Stron podejmą wszelkie starania w celu osiągnięcia konsensusu w sprawie każdej poprawki. W

sytuacji, gdy wszelkie możliwości osiągnięcia konsensusu zostaną wyczerpane, a porozumienie nie zostanie osiągnięte, jako ostatnia możliwość dla przyjęcia poprawki wymagana będzie większość dwóch trzecich głosów Państw-Stron niniejszego Protokołu obecnych i głosujących na posiedzeniu Konferencji Stron.

2. Regionalne organizacje integracji gospodarczej, w kwestiach leżących w zakresie ich kompetencji, będą korzystać z przysługującego im na mocy niniejszego artykułu prawa głosu w liczbie głosów równej liczbie Państw członkowskich tych organizacji będących Stronami niniejszego Protokołu. Organizacje te nie mogą korzystać ze swego prawa głosu, jeżeli ich Państwa członkowskie korzystają ze swego prawa głosu i vice versa.

3. Poprawka przyjęta zgodnie z ustępem 1 podlega ratyfikacji, przyjęciu lub zatwierdzeniu przez Państwa-Strony.

4. Poprawka przyjęta zgodnie z ustępem 1 wejdzie w życie w odniesieniu do Państwa-Strony po upływie dziewięćdziesięciu dni od daty złożenia Sekretarzowi Generalnemu Narodów Zjednoczonych dokumentu ratyfikacyjnego, przyjęcia lub zatwierdzenia tej poprawki.

5. Z chwilą wejścia w życie poprawki, staje się ona wiążąca dla tych Państw-Stron, które wyraziły zgodę na związanie się nią. Pozostałe Państwa-Strony pozostaną nadal związane postanowieniami niniejszego Protokołu oraz wszelkimi wcześniejszymi poprawkami, które zostały przez nie ratyfikowane, przyjęte lub zatwierdzone.

Artykuł 24 **Wypowiedzenie**

1. Państwo-Strona może wypowiedzieć niniejszy Protokół w drodze pisemnego powiadomienia Sekretarza Generalnego Narodów Zjednoczonych. Wypowiedzenie wejdzie w życie po upływie jednego roku od daty otrzymania powiadomienia przez Sekretarza Generalnego.

2. Regionalna organizacja integracji gospodarczej przestaje być Stroną niniejszego Protokołu z chwilą jego wypowiedzenia przez wszystkie Państwa Członkowskie tej organizacji.

Artykuł 25 **Depozytariusz i języki**

1. Sekretarz Generalny Narodów Zjednoczonych zostaje wyznaczony depozytariuszem niniejszego Protokołu.

2. Oryginał niniejszego Protokołu, którego teksty w językach arabskim, chińskim, angielskim, francuskim, rosyjskim i hiszpańskim są jednakowo autentyczne, zostanie złożony u Sekretarza Generalnego Narodów Zjednoczonych.

NA DOWÓD CZEGO niżej podpisani pełnomocnicy, należycie uppełnomocnieni przez ich Rządy, podpisali niniejszy Protokół.

Za zgodność tłumaczenia z oryginałem w języku angielskim:

**PROTOCOL AGAINST THE SMUGGLING OF
MIGRANTS BY LAND, SEA AND AIR,
SUPPLEMENTING THE UNITED NATIONS
CONVENTION AGAINST
TRANSNATIONAL ORGANIZED CRIME**

**UNITED NATIONS
2000**

PROTOCOL AGAINST THE SMUGGLING OF MIGRANTS BY LAND,
SEA AND AIR, SUPPLEMENTING THE UNITED NATIONS
CONVENTION AGAINST
TRANSNATIONAL ORGANIZED CRIME

Preamble

The States Parties to this Protocol,

Declaring that effective action to prevent and combat the smuggling of migrants by land, sea and air requires a comprehensive international approach, including cooperation, the exchange of information and other appropriate measures, including socio-economic measures, at the national, regional and international levels,

Recalling General Assembly resolution 54/212 of 22 December 1999, in which the Assembly urged Member States and the United Nations system to strengthen international cooperation in the area of international migration and development in order to address the root causes of migration, especially those related to poverty, and to maximize the benefits of international migration to those concerned, and encouraged, where relevant, interregional, regional and subregional mechanisms to continue to address the question of migration and development,

Convinced of the need to provide migrants with humane treatment and full protection of their rights,

Taking into account the fact that, despite work undertaken in other international forums, there is no universal instrument that addresses all aspects of smuggling of migrants and other related issues,

Concerned at the significant increase in the activities of organized criminal groups in smuggling of migrants and other related criminal activities set forth in this Protocol, which bring great harm to the States concerned,

Also concerned that the smuggling of migrants can endanger the lives or security of the migrants involved,

Recalling General Assembly resolution 53/111 of 9 December 1998, in which the Assembly decided to establish an open-ended intergovernmental ad hoc committee for the purpose of elaborating a comprehensive international convention against transnational organized crime and of discussing the elaboration of, inter alia, an international instrument addressing illegal trafficking in and transporting of migrants, including by sea,

Convinced that supplementing the United Nations Convention against Transnational Organized Crime with an international instrument against the smuggling of migrants by land, sea and air will be useful in preventing and combating that crime,

Have agreed as follows:

I. General provisions

Article 1

Relation with the United Nations Convention against Transnational Organized Crime

1. This Protocol supplements the United Nations Convention against Transnational Organized Crime. It shall be interpreted together with the Convention.
2. The provisions of the Convention shall apply, mutatis mutandis, to this Protocol unless otherwise provided herein.
3. The offences established in accordance with article 6 of this Protocol shall be regarded as offences established in accordance with the Convention.

Article 2

Statement of purpose

The purpose of this Protocol is to prevent and combat the smuggling of migrants, as well as to promote cooperation among States Parties to that end, while protecting the rights of smuggled migrants.

Article 3

Use of terms

For the purposes of this Protocol:

- (a) "Smuggling of migrants" shall mean the procurement, in order to obtain, directly or indirectly, a financial or other material benefit, of the illegal entry of a person into a State Party of which the person is not a national or a permanent resident;
- (b) "Illegal entry" shall mean crossing borders without complying with the necessary requirements for legal entry into the receiving State;
- (c) "Fraudulent travel or identity document" shall mean any travel or identity document:
 - (i) That has been falsely made or altered in some material way by anyone other than a person or agency lawfully authorized to make or issue the travel or identity document on behalf of a State; or
 - (ii) That has been improperly issued or obtained through misrepresentation, corruption or duress or in any other unlawful manner; or
 - (iii) That is being used by a person other than the rightful holder;
- (d) "Vessel" shall mean any type of water craft, including non-displacement craft and seaplanes, used or capable of being used as a means of transportation on water, except a warship, naval auxiliary or other vessel owned or operated by a Government and used, for the time being, only on government non-commercial service.

Article 4

Scope of application

This Protocol shall apply, except as otherwise stated herein, to the prevention, investigation and prosecution of the offences established in accordance with article 6 of this Protocol, where the offences are transnational in nature and involve an organized criminal group, as well as to the protection of the rights of persons who have been the object of such offences.

Article 5

Criminal liability of migrants

Migrants shall not become liable to criminal prosecution under this Protocol for the fact of having been the object of conduct set forth in article 6 of this Protocol.

Article 6

Criminalization

1. Each State Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences, when committed intentionally and in order to obtain, directly or indirectly, a financial or other material benefit:

- (a) The smuggling of migrants;
- (b) When committed for the purpose of enabling the smuggling of migrants:
 - (i) Producing a fraudulent travel or identity document;
 - (ii) Procuring, providing or possessing such a document;
- (c) Enabling a person who is not a national or a permanent resident to remain in the State concerned without complying with the necessary requirements for legally remaining in the State by the means mentioned in subparagraph (b) of this paragraph or any other illegal means.

2. Each State Party shall also adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences:

- (a) Subject to the basic concepts of its legal system, attempting to commit an offence established in accordance with paragraph 1 of this article;
- (b) Participating as an accomplice in an offence established in accordance with paragraph 1 (a), (b) (i) or (c) of this article and, subject to the basic concepts of its legal system, participating as an accomplice in an offence established in accordance with paragraph 1 (b) (ii) of this article;
- (c) Organizing or directing other persons to commit an offence established in accordance with paragraph 1 of this article.

3. Each State Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as aggravating circumstances to the offences established in accordance with paragraph 1 (a), (b) (i) and (c) of this article

and, subject to the basic concepts of its legal system, to the offences established in accordance with paragraph 2 (b) and (c) of this article, circumstances:

(a) That endanger, or are likely to endanger, the lives or safety of the migrants concerned; or

(b) That entail inhuman or degrading treatment, including for exploitation, of such migrants.

4. Nothing in this Protocol shall prevent a State Party from taking measures against a person whose conduct constitutes an offence under its domestic law.

II. Smuggling of migrants by sea

Article 7

Cooperation

States Parties shall cooperate to the fullest extent possible to prevent and suppress the smuggling of migrants by sea, in accordance with the international law of the sea.

Article 8

Measures against the smuggling of migrants by sea

1. A State Party that has reasonable grounds to suspect that a vessel that is flying its flag or claiming its registry, that is without nationality or that, though flying a foreign flag or refusing to show a flag, is in reality of the nationality of the State Party concerned is engaged in the smuggling of migrants by sea may request the assistance of other States Parties in suppressing the use of the vessel for that purpose. The States Parties so requested shall render such assistance to the extent possible within their means.

2. A State Party that has reasonable grounds to suspect that a vessel exercising freedom of navigation in accordance with international law and flying the flag or displaying the marks of registry of another State Party is engaged in the smuggling of migrants by sea may so notify the flag State, request confirmation of registry and, if confirmed, request authorization from the flag State to take appropriate measures with regard to that vessel. The flag State may authorize the requesting State, inter alia:

(a) To board the vessel;

(b) To search the vessel; and

(c) If evidence is found that the vessel is engaged in the smuggling of migrants by sea, to take appropriate measures with respect to the vessel and persons and cargo on board, as authorized by the flag State.

3. A State Party that has taken any measure in accordance with paragraph 2 of this article shall promptly inform the flag State concerned of the results of that measure.

4. A State Party shall respond expeditiously to a request from another State Party to determine whether a vessel that is claiming its registry or flying its flag is entitled to do so and to a request for authorization made in accordance with paragraph 2 of this article.

5. A flag State may, consistent with article 7 of this Protocol, subject its authorization to conditions to be agreed by it and the requesting State, including conditions relating to responsibility and the extent of effective measures to be taken. A State Party shall take no additional measures without the express authorization of the flag State, except those necessary to relieve imminent danger to the lives of persons or those which derive from relevant bilateral or multilateral agreements.

6. Each State Party shall designate an authority or, where necessary, authorities to receive and respond to requests for assistance, for confirmation of registry or of the right of a vessel to fly its flag and for authorization to take appropriate measures. Such designation shall be notified through the Secretary-General to all other States Parties within one month of the designation.

7. A State Party that has reasonable grounds to suspect that a vessel is engaged in the smuggling of migrants by sea and is without nationality or may be assimilated to a vessel without nationality may board and search the vessel. If evidence confirming the suspicion is found, that State Party shall take appropriate measures in accordance with relevant domestic and international law.

Article 9

Safeguard clauses

1. Where a State Party takes measures against a vessel in accordance with article 8 of this Protocol, it shall:

- (a) Ensure the safety and humane treatment of the persons on board;
- (b) Take due account of the need not to endanger the security of the vessel or its cargo;
- (c) Take due account of the need not to prejudice the commercial or legal interests of the flag State or any other interested State;
- (d) Ensure, within available means, that any measure taken with regard to the vessel is environmentally sound.

2. Where the grounds for measures taken pursuant to article 8 of this Protocol prove to be unfounded, the vessel shall be compensated for any loss or damage that may have been sustained, provided that the vessel has not committed any act justifying the measures taken.

3. Any measure taken, adopted or implemented in accordance with this chapter shall take due account of the need not to interfere with or to affect:

- (a) The rights and obligations and the exercise of jurisdiction of coastal States in accordance with the international law of the sea; or

(b) The authority of the flag State to exercise jurisdiction and control in administrative, technical and social matters involving the vessel.

4. Any measure taken at sea pursuant to this chapter shall be carried out only by warships or military aircraft, or by other ships or aircraft clearly marked and identifiable as being on government service and authorized to that effect.

III. Prevention, cooperation and other measures

Article 10

Information

1. Without prejudice to articles 27 and 28 of the Convention, States Parties, in particular those with common borders or located on routes along which migrants are smuggled, shall, for the purpose of achieving the objectives of this Protocol, exchange among themselves, consistent with their respective domestic legal and administrative systems, relevant information on matters such as:

(a) Embarkation and destination points, as well as routes, carriers and means of transportation, known to be or suspected of being used by an organized criminal group engaged in conduct set forth in article 6 of this Protocol;

(b) The identity and methods of organizations or organized criminal groups known to be or suspected of being engaged in conduct set forth in article 6 of this Protocol;

(c) The authenticity and proper form of travel documents issued by a State Party and the theft or related misuse of blank travel or identity documents;

(d) Means and methods of concealment and transportation of persons, the unlawful alteration, reproduction or acquisition or other misuse of travel or identity documents used in conduct set forth in article 6 of this Protocol and ways of detecting them;

(e) Legislative experiences and practices and measures to prevent and combat the conduct set forth in article 6 of this Protocol; and

(f) Scientific and technological information useful to law enforcement, so as to enhance each other's ability to prevent, detect and investigate the conduct set forth in article 6 of this Protocol and to prosecute those involved.

2. A State Party that receives information shall comply with any request by the State Party that transmitted the information that places restrictions on its use.

Article 11

Border measures

1. Without prejudice to international commitments in relation to the free movement of people, States Parties shall strengthen, to the extent possible,

such border controls as may be necessary to prevent and detect the smuggling of migrants.

2. Each State Party shall adopt legislative or other appropriate measures to prevent, to the extent possible, means of transport operated by commercial carriers from being used in the commission of the offence established in accordance with article 6, paragraph 1 (a), of this Protocol.

3. Where appropriate, and without prejudice to applicable international conventions, such measures shall include establishing the obligation of commercial carriers, including any transportation company or the owner or operator of any means of transport, to ascertain that all passengers are in possession of the travel documents required for entry into the receiving State.

4. Each State Party shall take the necessary measures, in accordance with its domestic law, to provide for sanctions in cases of violation of the obligation set forth in paragraph 3 of this article.

5. Each State Party shall consider taking measures that permit, in accordance with its domestic law, the denial of entry or revocation of visas of persons implicated in the commission of offences established in accordance with this Protocol.

6. Without prejudice to article 27 of the Convention, States Parties shall consider strengthening cooperation among border control agencies by, inter alia, establishing and maintaining direct channels of communication.

Article 12

Security and control of documents

Each State Party shall take such measures as may be necessary, within available means:

(a) To ensure that travel or identity documents issued by it are of such quality that they cannot easily be misused and cannot readily be falsified or unlawfully altered, replicated or issued; and

(b) To ensure the integrity and security of travel or identity documents issued by or on behalf of the State Party and to prevent their unlawful creation, issuance and use.

Article 13

Legitimacy and validity of documents

At the request of another State Party, a State Party shall, in accordance with its domestic law, verify within a reasonable time the legitimacy and validity of travel or identity documents issued or purported to have been issued in its name and suspected of being used for purposes of conduct set forth in article 6 of this Protocol.

Article 14

Training and technical cooperation

1. States Parties shall provide or strengthen specialized training for immigration and other relevant officials in preventing the conduct set forth in article 6 of this Protocol and in the humane treatment of migrants who have been the object of such conduct, while respecting their rights as set forth in this Protocol.

2. States Parties shall cooperate with each other and with competent international organizations, non-governmental organizations, other relevant organizations and other elements of civil society as appropriate to ensure that there is adequate personnel training in their territories to prevent, combat and eradicate the conduct set forth in article 6 of this Protocol and to protect the rights of migrants who have been the object of such conduct. Such training shall include:

- (a) Improving the security and quality of travel documents;
- (b) Recognizing and detecting fraudulent travel or identity documents;
- (c) Gathering criminal intelligence, relating in particular to the identification of organized criminal groups known to be or suspected of being engaged in conduct set forth in article 6 of this Protocol, the methods used to transport smuggled migrants, the misuse of travel or identity documents for purposes of conduct set forth in article 6 and the means of concealment used in the smuggling of migrants;
- (d) Improving procedures for detecting smuggled persons at conventional and non-conventional points of entry and exit; and
- (e) The humane treatment of migrants and the protection of their rights as set forth in this Protocol.

3. States Parties with relevant expertise shall consider providing technical assistance to States that are frequently countries of origin or transit for persons who have been the object of conduct set forth in article 6 of this Protocol. States Parties shall make every effort to provide the necessary resources, such as vehicles, computer systems and document readers, to combat the conduct set forth in article 6.

Article 15

Other prevention measures

1. Each State Party shall take measures to ensure that it provides or strengthens information programmes to increase public awareness of the fact that the conduct set forth in article 6 of this Protocol is a criminal activity frequently perpetrated by organized criminal groups for profit and that it poses serious risks to the migrants concerned.

2. In accordance with article 31 of the Convention, States Parties shall cooperate in the field of public information for the purpose of preventing potential migrants from falling victim to organized criminal groups.

3. Each State Party shall promote or strengthen, as appropriate, development programmes and cooperation at the national, regional and international levels, taking into account the socio-economic realities of migration and paying special attention to economically and socially depressed areas, in order to combat the root socio-economic causes of the smuggling of migrants, such as poverty and underdevelopment.

Article 16

Protection and assistance measures

1. In implementing this Protocol, each State Party shall take, consistent with its obligations under international law, all appropriate measures, including legislation if necessary, to preserve and protect the rights of persons who have been the object of conduct set forth in article 6 of this Protocol as accorded under applicable international law, in particular the right to life and the right not to be subjected to torture or other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment.

2. Each State Party shall take appropriate measures to afford migrants appropriate protection against violence that may be inflicted upon them, whether by individuals or groups, by reason of being the object of conduct set forth in article 6 of this Protocol.

3. Each State Party shall afford appropriate assistance to migrants whose lives or safety are endangered by reason of being the object of conduct set forth in article 6 of this Protocol.

4. In applying the provisions of this article, States Parties shall take into account the special needs of women and children.

5. In the case of the detention of a person who has been the object of conduct set forth in article 6 of this Protocol, each State Party shall comply with its obligations under the Vienna Convention on Consular Relations, where applicable, including that of informing the person concerned without delay about the provisions concerning notification to and communication with consular officers.

Article 17

Agreements and arrangements

States Parties shall consider the conclusion of bilateral or regional agreements or operational arrangements or understandings aimed at:

(a) Establishing the most appropriate and effective measures to prevent and combat the conduct set forth in article 6 of this Protocol; or

(b) Enhancing the provisions of this Protocol among themselves.

Article 18

Return of smuggled migrants

1. Each State Party agrees to facilitate and accept, without undue or unreasonable delay, the return of a person who has been the object of conduct

set forth in article 6 of this Protocol and who is its national or who has the right of permanent residence in its territory at the time of return.

2. Each State Party shall consider the possibility of facilitating and accepting the return of a person who has been the object of conduct set forth in article 6 of this Protocol and who had the right of permanent residence in its territory at the time of entry into the receiving State in accordance with its domestic law.

3. At the request of the receiving State Party, a requested State Party shall, without undue or unreasonable delay, verify whether a person who has been the object of conduct set forth in article 6 of this Protocol is its national or has the right of permanent residence in its territory.

4. In order to facilitate the return of a person who has been the object of conduct set forth in article 6 of this Protocol and is without proper documentation, the State Party of which that person is a national or in which he or she has the right of permanent residence shall agree to issue, at the request of the receiving State Party, such travel documents or other authorization as may be necessary to enable the person to travel to and re-enter its territory.

5. Each State Party involved with the return of a person who has been the object of conduct set forth in article 6 of this Protocol shall take all appropriate measures to carry out the return in an orderly manner and with due regard for the safety and dignity of the person.

6. States Parties may cooperate with relevant international organizations in the implementation of this article.

7. This article shall be without prejudice to any right afforded to persons who have been the object of conduct set forth in article 6 of this Protocol by any domestic law of the receiving State Party.

8. This article shall not affect the obligations entered into under any other applicable treaty, bilateral or multilateral, or any other applicable operational agreement or arrangement that governs, in whole or in part, the return of persons who have been the object of conduct set forth in article 6 of this Protocol.

IV. Final provisions

Article 19

Saving clause

1. Nothing in this Protocol shall affect the other rights, obligations and responsibilities of States and individuals under international law, including international humanitarian law and international human rights law and, in particular, where applicable, the 1951 Convention and the 1967 Protocol relating to the Status of Refugees and the principle of non-refoulement as contained therein.

2. The measures set forth in this Protocol shall be interpreted and applied in a way that is not discriminatory to persons on the ground that they

are the object of conduct set forth in article 6 of this Protocol. The interpretation and application of those measures shall be consistent with internationally recognized principles of non-discrimination.

Article 20

Settlement of disputes

1. States Parties shall endeavour to settle disputes concerning the interpretation or application of this Protocol through negotiation.
2. Any dispute between two or more States Parties concerning the interpretation or application of this Protocol that cannot be settled through negotiation within a reasonable time shall, at the request of one of those States Parties, be submitted to arbitration. If, six months after the date of the request for arbitration, those States Parties are unable to agree on the organization of the arbitration, any one of those States Parties may refer the dispute to the International Court of Justice by request in accordance with the Statute of the Court.
3. Each State Party may, at the time of signature, ratification, acceptance or approval of or accession to this Protocol, declare that it does not consider itself bound by paragraph 2 of this article. The other States Parties shall not be bound by paragraph 2 of this article with respect to any State Party that has made such a reservation.
4. Any State Party that has made a reservation in accordance with paragraph 3 of this article may at any time withdraw that reservation by notification to the Secretary-General of the United Nations.

Article 21

Signature, ratification, acceptance, approval and accession

1. This Protocol shall be open to all States for signature from 12 to 15 December 2000 in Palermo, Italy, and thereafter at United Nations Headquarters in New York until 12 December 2002.
2. This Protocol shall also be open for signature by regional economic integration organizations provided that at least one member State of such organization has signed this Protocol in accordance with paragraph 1 of this article.
3. This Protocol is subject to ratification, acceptance or approval. Instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations. A regional economic integration organization may deposit its instrument of ratification, acceptance or approval if at least one of its member States has done likewise. In that instrument of ratification, acceptance or approval, such organization shall declare the extent of its competence with respect to the matters governed by this Protocol. Such organization shall also inform the depositary of any relevant modification in the extent of its competence.

4. This Protocol is open for accession by any State or any regional economic integration organization of which at least one member State is a Party to this Protocol. Instruments of accession shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations. At the time of its accession, a regional economic integration organization shall declare the extent of its competence with respect to matters governed by this Protocol. Such organization shall also inform the depositary of any relevant modification in the extent of its competence.

Article 22

Entry into force

1. This Protocol shall enter into force on the ninetieth day after the date of deposit of the fortieth instrument of ratification, acceptance, approval or accession, except that it shall not enter into force before the entry into force of the Convention. For the purpose of this paragraph, any instrument deposited by a regional economic integration organization shall not be counted as additional to those deposited by member States of such organization.

2. For each State or regional economic integration organization ratifying, accepting, approving or acceding to this Protocol after the deposit of the fortieth instrument of such action, this Protocol shall enter into force on the thirtieth day after the date of deposit by such State or organization of the relevant instrument or on the date this Protocol enters into force pursuant to paragraph 1 of this article, whichever is the later.

Article 23

Amendment

1. After the expiry of five years from the entry into force of this Protocol, a State Party to the Protocol may propose an amendment and file it with the Secretary-General of the United Nations, who shall thereupon communicate the proposed amendment to the States Parties and to the Conference of the Parties to the Convention for the purpose of considering and deciding on the proposal. The States Parties to this Protocol meeting at the Conference of the Parties shall make every effort to achieve consensus on each amendment. If all efforts at consensus have been exhausted and no agreement has been reached, the amendment shall, as a last resort, require for its adoption a two-thirds majority vote of the States Parties to this Protocol present and voting at the meeting of the Conference of the Parties.

2. Regional economic integration organizations, in matters within their competence, shall exercise their right to vote under this article with a number of votes equal to the number of their member States that are Parties to this Protocol. Such organizations shall not exercise their right to vote if their member States exercise theirs and vice versa.

3. An amendment adopted in accordance with paragraph 1 of this article is subject to ratification, acceptance or approval by States Parties.

4. An amendment adopted in accordance with paragraph 1 of this article shall enter into force in respect of a State Party ninety days after the

date of the deposit with the Secretary-General of the United Nations of an instrument of ratification, acceptance or approval of such amendment.

5. When an amendment enters into force, it shall be binding on those States Parties which have expressed their consent to be bound by it. Other States Parties shall still be bound by the provisions of this Protocol and any earlier amendments that they have ratified, accepted or approved.

Article 24

Denunciation

1. A State Party may denounce this Protocol by written notification to the Secretary-General of the United Nations. Such denunciation shall become effective one year after the date of receipt of the notification by the Secretary-General.

2. A regional economic integration organization shall cease to be a Party to this Protocol when all of its member States have denounced it.

Article 25

Depositary and languages

1. The Secretary-General of the United Nations is designated depositary of this Protocol.

2. The original of this Protocol, of which the Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish texts are equally authentic, shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations.

IN WITNESS WHEREOF, the undersigned plenipotentiaries, being duly authorized thereto by their respective Governments, have signed this Protocol.

